

ARON bvba
Archeologisch Projectbureau

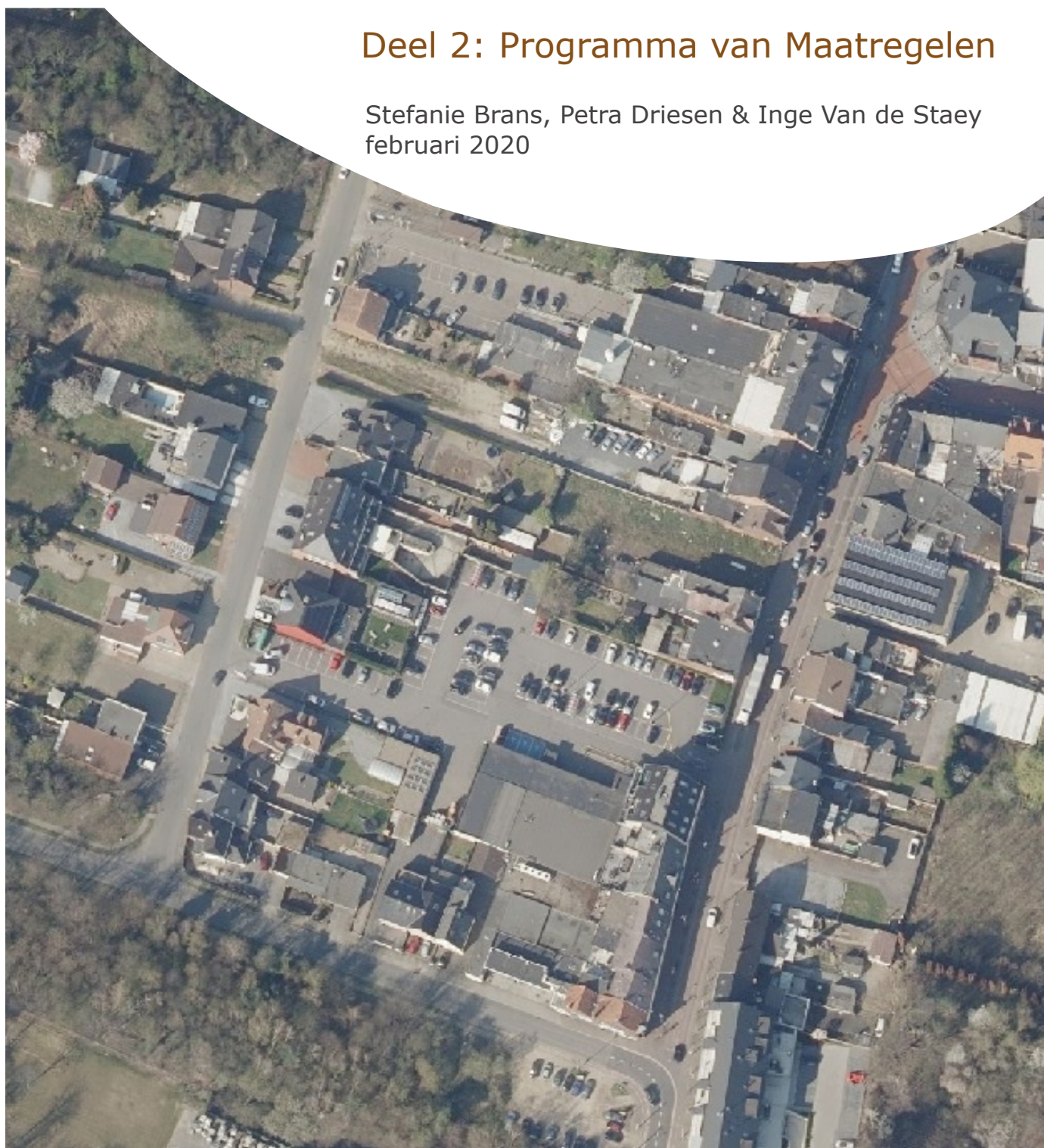
RAPPORT 842

Archeologienota

Eisden, Oude Baan Uitbreiding van een winkelpand en omgevingsaanleg

Deel 2: Programma van Maatregelen

Stefanie Brans, Petra Driesen & Inge Van de Staey
februari 2020

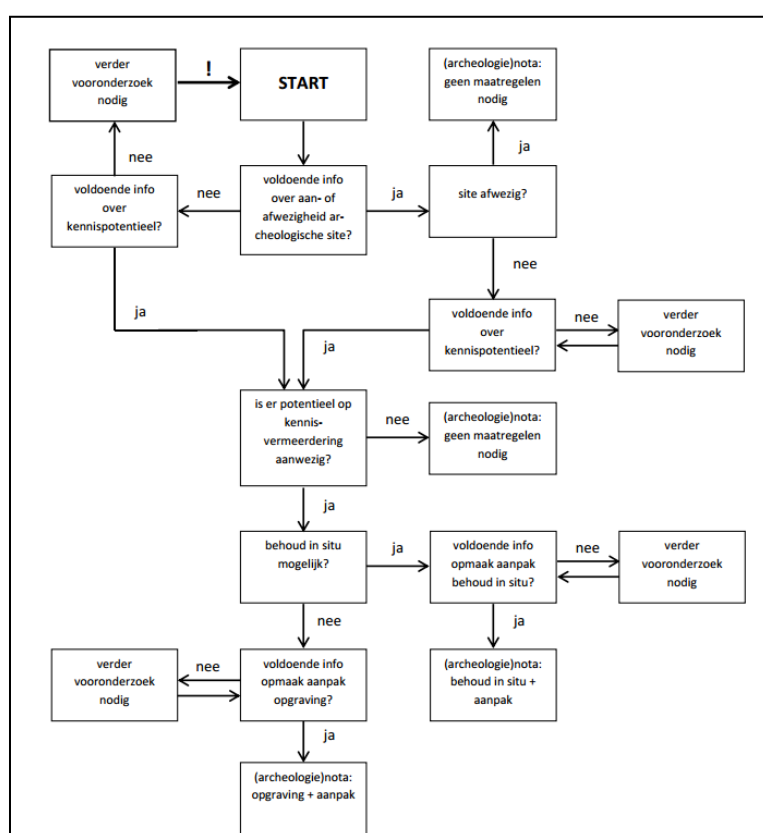
DEEL 2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1. Gemotiveerd advies

1.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Tot op heden werd enkel een vooronderzoek in de vorm van een bureauonderzoek (2020B48) uitgevoerd met betrekking tot het volledige terrein, kadastraal gekend als Eisden, Afd. 4, Sectie. D, nrs. 438a, 439a, 440c, 441a, 442a, 443a, 445b, 446a, 447a, 448a, 449a, 450a, 451a, 452a, 453a, 465c, 466e, 463a, 464a, 465 en 469a. Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 8.880 m².

Op basis van het bureauonderzoek is het mogelijk om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de waarde van al dan niet aanwezig archeologisch erfgoed (kennispotentieel) en de omgang hiermee.

Afb. 34: Beslissingsboom bij de afweging voor de noodzaak van verder vooronderzoek en/of een opgraving (Bron: OE, CGP 4.0, 32).

1.2 Duiding en waardering van de archeologie in het projectgebied

Het onderzoeksterrein ligt op ruime afstand van beken, met de Vrietselbeek op ca. 1,4 km ten oosten van het terrein. De quartaire profieltypekaart geeft evenwel op ca. 175 m ten noorden van het projectgebied een droogdal. Hetzelfde is waar te nemen op de geomorfologische kaart van Paulissen, waar ca. 150 m ten noorden van het projectgebied een uitloper van *het terras van Mechelen-aan-de-Maas* aanwezig is. Ook de *Ferrariskaart* toont ten noordoosten van het onderzoeksterrein een moerassig gebied. Op basis hiervan is het projectgebied aldus binnen de gradiëntzone gelegen. Het terrein wordt op de bodemkaart bovendien gekenmerkt door een podzolbodem. Een dergelijke bodem heeft, indien gaaf bewaard, een hoog potentieel op aantreffen van intacte prehistorische artefactensites.

Het bureauonderzoek wees evenwel uit dat het merendeel van het onderzoeksterrein reeds geroerd is ten gevolge van de aanleg van verhardingen en het bestaande winkelpand, woningen, appartementen en aanwezige tankstation. Op basis van de controleboringen bleek bovendien dat het terrein in het noorden (buiten de aanwezige verhardingen dan wel bebouwing) sterk verstoord is.

Ook zijn in de directe, nabije en ruime omgeving van het onderzoeksgebied tot op heden geen prehistorische artefacten aangetroffen. Het in oorsprong matige tot hoge potentieel op het aantreffen van steentijdartefacten sites wordt op basis van deze elementen dan ook als laag ingeschat.

Ook het in oorsprong matige potentieel voor het aantreffen van resten van landbouwgemeenschappen (vanaf het neolithicum) kan naar laag worden herleid. Door de graad van verstoringen op het terrein kan immers vermoed worden dat al dan niet aanwezige archeologische sporen en/of sites grotendeels vergraven zijn.

CAI-locaties in de ruime omgeving wijzen vnl. op menselijke aanwezigheid in de Romeinse periode. Sites uit de metaaltijden zijn niet gekend, maar de ligging van het terrein is tevens gunstig voor het aantreffen van sites uit deze periode. Ook het matige tot hoge potentieel van deze periodes kan echter naar laag worden bijgesteld en dit gezien het bureauonderzoek en de gezette controleboringen aantonen dat het onderzoeksterrein reeds grotendeels verstoord is.

Vanaf de middeleeuwen wordt het potentieel ter hoogte van het projectgebied reeds als laag ingeschat. Sporen en/of vondsten situeren zich vermoedelijk nabij de gekende dorpscentra. Op basis van de cartografische bronnen wordt duidelijk dat de eerste bebouwing verschijnt aan het begin van de 20ste eeuw.

1.3 Impact van de geplande bodemingrepen

Op basis van de omschrijving van de geplande bodemingrepen in *Deel 1: Verslag van de resultaten, 1. Beschrijvend gedeelte, 1.4 Beschrijving van de geplande bodemingrepen* kan de impact van deze bodemingrepen op het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed bepaald worden.

De initiatiefnemer plant op een ca. 8880 m² groot terrein, kadastraal gekend als Eisden, Afd. 4, Sectie. D, nrs. 438a, 439a, 440c, 441a, 442a, 443a, 445b, 446a, 447a, 448a, 449a, 450a, 451a, 452a, 453a, 465c, 466e, 463a, 464a4 465 en 469a, de uitbreiding van een bestaande winkel incl. appartementsgebouwen en de uitbreiding van de aanwezige parking richting het noorden.

Een deel van de bestaande bebouwing (m.n. een groot deel van de bestaande winkel) zal behouden blijven, en dit over een oppervlakte van ca. 1700 m². De rest van de aanwezige bebouwing wordt gesloopt en maakt plaats voor de nieuwe aanbouw, nieuwe gebouwen en/of de uitbreiding van de parking.

Ter hoogte van het te behouden gebouw zal ook de kelder worden behouden, die in noordwestelijke richting doorloopt (ca. 85 m²). Ten zuiden hiervan zal tevens de bestaande fundering (ca. 145 m²) behouden blijven. Op deze manier zijn in een ca. 1930 m² grote zone geen bodemingrepen gepland.

Dit is wel het geval op het resterende deel van het onderzoeksterrein (ca. 6950 m²):

In het zuidelijke gedeelte van het onderzoeksterrein (ca. 1050 m²) zal de huidige winkel worden uitgebreid richting de Eisderbosstraat. De ruimte waar deze uitbreiding (ca. 950 m²)⁴³ zal gebeuren, komt grotendeels overeen met de huidige ligging van het tankstation. Zowel links als rechts van dit nieuwe volume zal er vervolgens ook een appartementsgebouw worden voorzien. Verder worden in het zuiden één hemelwaterput en vijf infiltratieputten aangelegd. De graafwerken zullen in deze zone algemeen een diepte van ca. 1 m aannemen, met plaatselijk diepere verstoringen voor de aanleg van de nutsvoorzieningen (tot 2,3 m -mv).

Ten noorden van de bestaande te behouden winkel zal tevens een kleine aanbouw (ca. 200 m²) worden gerealiseerd, waarvoor ook hier een verstoringsdiepte van 1 m kan worden aangenomen. Voor de uitbreiding van de parking (ca. 5700 m², waarvan momenteel reeds 4065 m² als parking is ingenomen en het resterende deel

⁴³ Deze oppervlakte is exclusief de te behouden fundering (ca. 145 m²) en de te behouden en aanwezige kelder in deze zone (ca. 85 m²).

bovendien deels bebouwd is), zal tot een diepte tot ca. 50 cm worden afgegraven. Over heel het terrein zullen 24 bomen worden gepland. Voor het planten hiervan kan een ingreep tot ca. 80 cm diepte worden verwacht.

1.4 Bepaling van maatregelen

Hoewel de aanwezigheid van archeologische sporen en/of vondsten op basis van het bureauonderzoek niet volledig uitgesloten kan worden, wordt geen vervolgonderzoek aanbevolen.

Het projectgebied is ca. 8880 m² groot. Een deel van de bestaande bebouwing (m.n. een groot deel van de bestaande winkel, 1700 m²), alsook de kelder (ca. 85 m²) en ten zuiden hiervan de bestaande fundering (ca. 145 m²) zullen behouden blijven. Op deze manier zijn in een ca. 1930 m² grote zone geen bodemingrepen gepland.

De zone waarbinnen bodemingrepen zijn gepland, met een totale oppervlakte van ca. 6950 m² kan in twee delen worden onderverdeeld:

In het zuidelijke gedeelte van het onderzoeksterrein (ca. 1050 m²) zal de huidige winkel worden uitgebreid richting de Eisderbosstraat. Voor deze zone kan door de aanwezigheid van de te slopen en deels onderkelderde bebouwing, met inbegrip van een tankstation en aanwezige ondergrondse tanks, verwacht worden dat deze zone quasi volledig is verstoord.

In het noordelijke deel (ca. 5900 m²) zal, op een kleine aanbouw (ca. 200 m²) van de winkel na, de bestaande parking worden uitgebreid. Dit gebeurt echter op een locatie waar in het verleden reeds bodemingrepen zijn uitgevoerd. Ca. 4065 m² wordt zo reeds als parking ingenomen, waarbij de aanwezige verstoringen even diep reiken dan de geplande werkzaamheden. Verder zijn ook hier, langs de Oude Baan, onderkelderde woonhuizen aanwezig. In het noorden wezen drie controleboringen ter hoogte van het braakliggend deel bovendien aan dat ook dit deel tot een diepte van ca. 80 cm tot >1-1,5 m verstoord is.

Op basis van deze gegevens wordt voor het onderzoeksterrein geen vervolgonderzoek geadviseerd. Zowel prehistorische artefactensites evenals (proto-)historische sites zullen grotendeels vergraven zijn. Hoewel op bepaalde plaatsen wel een onverstoord bodemprofiel kan aangesneden worden, zijn deze zones onmogelijk in kaart te brengen. Het eventueel aantreffen van bodemsporen bij een vervolgonderzoek zal daarom enkel een versnipperd beeld opleveren. Door de aanwezige verstoringen zullen enkel diep uitgegraven archeologische sporen zoals beerputten, waterputten, ... deels bewaard gebleven zijn. De kans op kennisvermeerdering wordt daarom als gering ingeschat, waardoor de uitvoer van een vervolgonderzoek kosten-baten te duur is.

Een Programma van Maatregelen werd dan ook niet opgemaakt. De aannemer/uitvoerder van de werken is wel gehouden aan de meldingsplicht van archeologische vondsten. Deze melding van archeologische toevalsvondsten is wettelijk verplicht. De context zit vervat in artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. De vinder is verplicht om de vondst binnen de drie dagen te melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed en beschermt de vondst en haar vindplaats tot tien dagen na het vinden.

BIBLIOGRAFIE

AERTS TH. (2003), *Feresne langs de heerbaan*, Borgerhout.

BAEYENS L.(1978) *Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij het kaartblad Rekem 79W*, Brussel.

CGP: Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 4.0.

BALL, TEBBENS & VAN DE LINDE (red.) (2018), Het Maasdal tussen Eijsden en Mook. De bewonings- en gebruiksgeschiedenis van het Maasdal op basis van archeologisch onderzoek in het Malta-tijdperk. (*Nederlandse Archeologische Rapporten* 060), Amersfoort.

BEERTEN, K. (2005a) *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart: kaart 26 (Rekem)*, Leuven.

BEERTEN, K. (2005b) *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart. Kaartblad Maaseik 10-18*. Brussel.

DEEBEN J. & RENSINK E. (2005), Het Laat-Paleolithicum in Zuid-Nederland, In: Deeben et al. (eds.), De Steentijd van Nederland, *Archeologie* 11/12, 171-199.

DE GEYTER G. (2001) Toelichtingen bij de geologische kaart van België. Vlaams Gewest. Kaartblad 26, Rekem.

DE NUTTE G., SIMONS R., DEVILLE T. & HOUBRECHTS S. (2018) *Archeologienota: Campus te Eijsden, Gemeente Maasmechelen. Archeologienota door middel van een archeologisch bureauonderzoek en proefsleuven (Condor Archaeological Research bvba Rapporten 432)*.

<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/8810>

PAULISSEN E. (1973a) *Morfologie en Kwartairstratigrafie van de Maasvallei in Belgisch Limburg*, Leuven.

PAULISSEN E. (1973b) *Het landschap van de Romeinse Maasvallei in Belgisch Limburg*, Brussel.

VAN DIJK, X. (2012), Een archeologische waarden- en verwachtingskaart voor plangebied Elerweerd, gemeente Dilsen-Stokkem en Maaseik. *RAAP-rapport* 2608. Weesp.

VAN RANST E. EN SYS C. (2000) *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*, Gent.

VERHOEVEN M., ELLENKAMP G.R. & KEIJERS D.M.G. (2010) Een archeologische verwachtings –en beleidsadvieskaart voor de gemeente Echt-Susteren. Deelrapport II: Landschap en archeologie, *RAAP-rapport* 1951, 87 en 101.

Websites:

<http://imagebase.ubvu.vu.nl/cdm/deepzoom/collection/krt/id/5629/show/5622>

<http://www.rlkm.be/nl/hoge-kempen/erfgoed-databank/text/>

<https://web.archive.org/web/20170412062452/http://watererfgoed.nl/Zuid-Willemsvaart%203%2008.pdf>

cartoweb.be

dov.vlaanderen.be

klip.vlaanderen.be

<http://cai.onroerenderfgoed.be>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1024695¶m=inhoud&ref=search>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1023317¶m=inhoud&ref=search>

<https://geo.onroerenderfgoed.be/>

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/thesaurus>

https://www.onroerendergoed.be/assets/files/content/images/Code_van_Goede_Praktijk.pdf
https://www.onroerendergoed.be/assets/files/projects/downloads/Begrippenlijst_feb2013.pdf
https://www.onroerendergoed.be/assets/files/news/downloads/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf
www.cartesius.be
www.geopunt.be
www.ngi.be
www.onroerendergoed.be/assets/files/content/downloads/140915_LV_RWO_Brochure_regelgeving.pdf

